

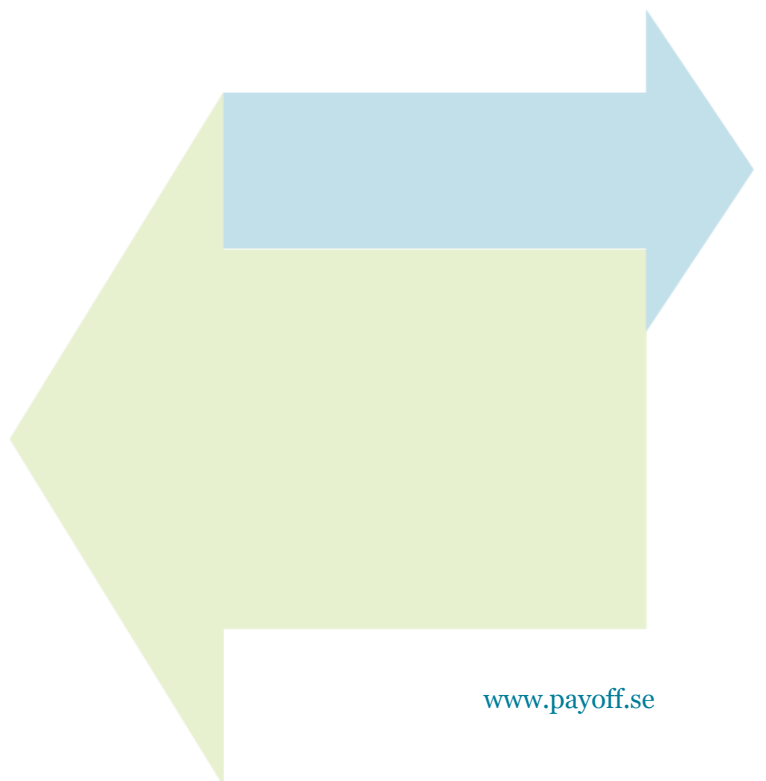

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Delrapport 3: Samhällsekonomisk slutrapport projekt Move On

Göteborg, 2022-11-24

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	3
BAKGRUND	3
SAMHÄLLSEKONOMISK EFFEKTVÄRDERING	3
EKONOMISKT RESULTAT.....	3
<i>Population</i>	3
<i>Samhällsekonomiska intäkter</i>	3
<i>Samhällsekonomisk lönsamhet och återbetalningstid</i>	4
INLEDNING.....	6
SAMHÄLLSEKONOMISK UTVÄRDERING	7
ALLMÄNT OM SAMHÄLLSEKONOMISK NYTTA.....	7
NYTTOSAM - MODELL FÖR SAMHÄLLSEKONOMISKA UTVÄRDERINGAR	8
SAMHÄLLSEKONOMISK ANALYS.....	9
<i>Finansiella och reala resurser</i>	9
<i>Tidsperspektiv; Utfall, resultat och effekter</i>	9
<i>Samhället och dess aktörer</i>	10
BESKRIVNING AV CENTRALA BEGREPP	10
<i>Samhällsekonomisk potential/utanförskapskostnad</i>	10
<i>Intäkter</i>	10
<i>Insatskostnad</i>	10
<i>Lönsamhet och återbetalningstid</i>	11
INFORMATION OM INDIVIDERNAS LIVSSITUATION	11
VÄRDET AV SOCIAL INVESTERING	12
SAMHÄLLSEKONOMISKT RESULTAT	13
SAMHÄLLSEKONOMISKA INTÄKTER.....	13
<i>Samhällsekonomiskt resultat vid avslut</i>	13
INSATSKOSTNAD	14
LÖNSAMHET OCH ÅTERBETALNINGSTID	14
<i>Lönsamhet vid projektavslut</i>	15
<i>Återbetalningstid vid projektavslut</i>	16
JÄMFÖRELSE MED FÖRSTUDIEN.....	16
<i>Samhället</i>	17
<i>Regionen</i>	17
<i>Kommunen</i>	17
<i>Arbetsförmedlingen</i>	17
<i>Försäkringskassan</i>	17
<i>Deltagarna</i>	18
PROGNOS.....	18
AVSLUTANDE ANALYS	18
BILAGA 1: NYTTOSAM.....	20
MODELL FÖR SAMHÄLLSEKONOMISKA UTVÄRDERINGAR.....	20
AVGRÄNSNINGAR.....	20

Sammanfattning

Bakgrund

Projekt Move On drivs av Samordningsförbundet Finsam Göteborg och riktar sig mot långtidsarbetslösa personer med en arbetsgivare, men som behöver extra stöd för att klara av att ta steg tillbaka mot på arbetsmarknaden. Projektet ska enligt ändringsansökan stödja 120 deltagare under projekttiden. Move On delfinansieras via Europeiska Socialfonden.

Denna rapport utgör slutrapport för den samhällsekonomiska effektutvärdering som ingår som en del i den totala utvärderingen av projekt Move On.

Samhällsekonomisk effektutvärdering

Samhällsekonomisk intäkt skapas primärt genom att en person kan göra stegförflyttningar från icke-arbete till att arbeta. När en person bidrar till att producera varor och tjänster skapas ett samhällsekonomiskt produktionsvärde. Det skapas även finansiella effekter, bland annat via vårt skattesystem och socialförsäkringssystem. Omfattningen av de ekonomiska effekterna påverkas av omfattningen på anställningen samt om anställningen är subventionerad eller osubventionerad. Ju högre tjänstgöringsgrad och ju lägre subventionsgrad, desto större värde skapas.

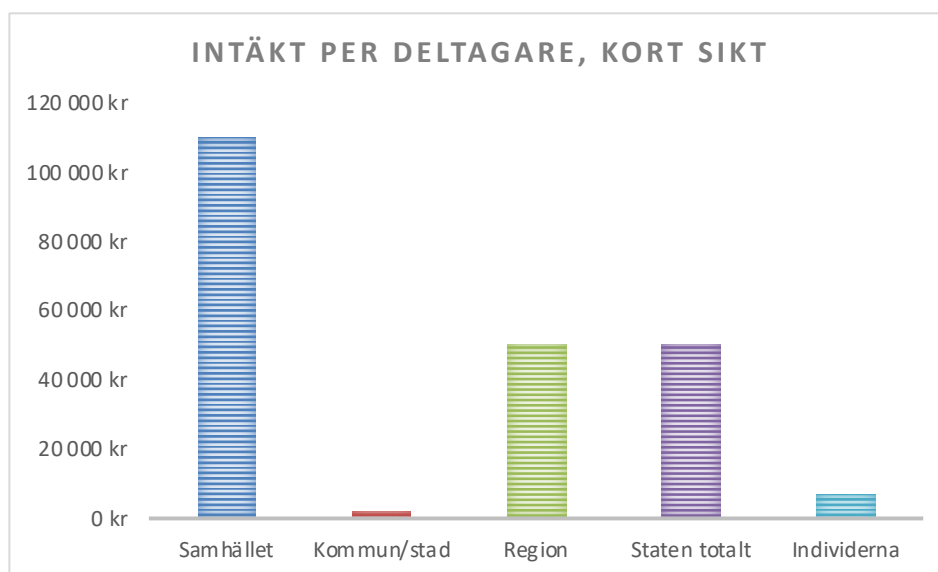
Ekonomiskt resultat

Population

Denna rapport bygger på underlag från SCB, vilket avser de 63 deltagare, som är avslutade i projektet fram till september 2022.

Samhällsekonomiska intäkter

Genom att deltagare har klarat av att ta steget tillbaka till arbetsmarknaden med stöd av projekt Move On skapas betydande samhällsekonomiska intäkter. Totalt skapas en genomsnittlig samhällsekonomisk intäkt motsvarande 110 000 kr per deltagare och år. Utöver de deltagare som har gått till arbete finns även deltagare som gått till studier. Studier är en av de starkaste frisk- och skyddsfaktorer som finns för att förhindra långvarigt utanförskap och arbetslöshet. Däremot uppstår de samhällsekonomiska effekterna för dessa deltagare först när de lämnar utbildningen och tar steget in på arbetsmarknaden. Därigenom är det troligt att det samhällsekonomiska resultatet för den totala populationen för denna utvärdering kommer förbättras ytterligare i framtiden. Samma gäller för de personer som är aktivt arbetssökande samt de som befinner sig i fortsatta arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser, även om det kan ta tid för dessa individer att åter etablera sig på arbetsmarknaden.

Intäkten för *samhället* är 110 000 kr per deltagare och år, i direkt anslutning till projektavslut. Anledningen till den ökade intäkten är främst minskade sjukvårdsbehov och att flera deltagare kommit i arbete.

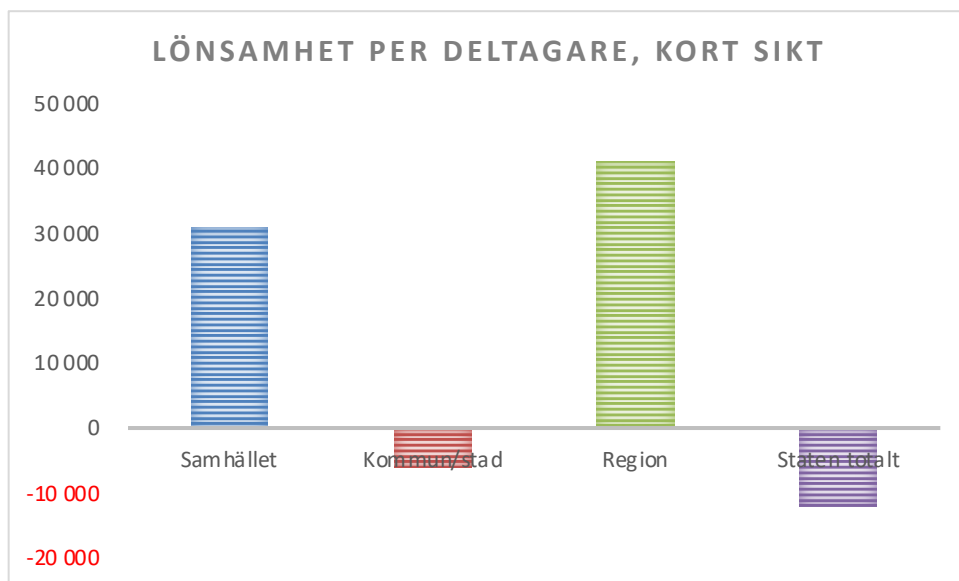
Uppdelat på kön framgår att intäkten för kvinnor är cirka 125 000 kr per deltagare och år medan den är knappt 55 000 kr för männen. Orsaken till detta är främst att en större andel kvinnor kommit i arbete och att färre kvinnor är sjukskrivna i efterläget.

Intäkten för *kommunen* som myndighet är marginell eftersom målgruppen för projekt Move On inte har något stöd från kommunen. För kommunen som arbetsgivare skapas däremot en betydande nytta genom att sjukskriven personal kommer tillbaka till arbetet, alternativt hittar andra vägar framåt i livet. För *regionen* är däremot den ekonomiska effekten klart positiv, 50 000 kr per deltagare och år. Orsaken är deltagarnas minskade vårdförbrukning samt en liten positiv skatteeffekt. Även för *staten* uppstår tydliga positiva ekonomiska effekter, 50 000 kr per deltagare och år. Statens intäkt utgörs främst av minskade kostnader för Försäkringskassan på grund av färre antal sjukskrivna i efterläget.

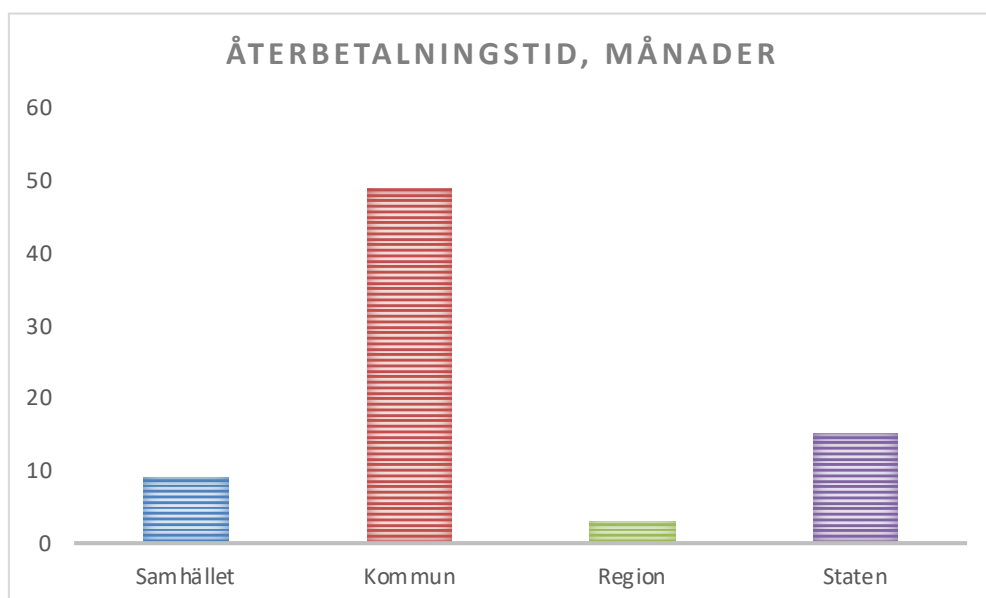
Samhällsekonomisk lönsamhet och återbetalningstid

För att få en bättre bild av hur effektiva insatserna i projekt Move On är har vi jämfört de skapade intäkterna med kostnaderna för att genomföra projektet. Det är då viktigt att komma ihåg att intäkterna är årligen återkommande så länge som individen klarar av att behålla sin ställning på arbetsmarknaden, medan kostnaden för att genomföra projektet är att betrakta som en engångskostnad. Därigenom kommer lönsamheten att förbättras från år till år.

Den genomsnittliga lönsamheten för samhället per deltagare/individ är drygt 30 000 kr under det första året. För samhället i stort samt för regionen är projekt Move On lönsamt redan första året. Förklaringen är att insatskostnaden är lägre än den intäkt som skapats under det första året då deltagarnas vårdkonsumtion minskat samtidigt som ett antal deltagare kommit i arbete.

Den genomsnittliga återbetalningstiden på samhällsnivå, för de resurser som har satsats i projekt Move On, är nio månader. Uppdelat på kön är återbetalningstiden åtta månader för kvinnorna och 18 månader för männen.

För såväl samhället som regionen är återbetalningstiden under ett år. För regionen är den enbart tre månader. Kommunens återbetalningstid är knappt 50 månader. Anledningen är fullt naturlig eftersom kommunen bidrar till finansieringen av projekt Move On, samtidigt som deltagarnas effekter på den kommunala ekonomin är lite.

Förutom de rent ekonomiska värdena som projekt Move On skapar, vill vi poängtera att projektet också bidrar till mer sociala värden genom att deltagarna och deras familjer sannolikt får en ökad ekonomisk trygghet, får en ökad självkänsla, mår bättre och får ett bättre liv. Detta är viktiga faktorer för att vi ska få ett samhälle som både är ekonomiskt och socialt hållbart, men som ej mäts i monetära termer.

Inledning

Projekt Move On drivs av Samordningsförbundet Finsam Göteborg. Målgruppen för projektet är långtidssjukskrivna individer, vilka har en arbetsgivare. Individerna i målgruppen lever i ett omfattande utanförskap, vilket ofta inte uppmärksammas och individerna hamnar i en inlåsningsseffekt. För att stödja individen och bryta utanförskapet behövs ett multikompetent team och myndighetsöverskridande samverkan för att ge individerna det stöd som de är i behov av för att klara av att återgå till arbete. Återgång till arbete kan ske till befintlig arbetsgivare alternativt via omställning till annan arbetsgivare genom utbildning eller andra kompletterande insatser. Move On genomförs, enligt ansökan, under perioden 2020-09-02 till 2023-02-28 och är delfinansierat av Europeiska Socialfonden.

Detta är utvärderarnas Delrapport 3, vilken tillika är slutrapport för den samhällsekonomiska effektutvärderingen av projektet. Anledningen till att den samhällsekonomiska utvärderingen lyfts ut och tidigareläggs, i förhållande till utvärderarnas slutrapport, är att det finns ett önskemål från uppdragsgivaren att få denna rapport som underlag för diskussioner och beslut om framtida satsningar och prioriteringar.

Denna rapport visar på vilka samhällsekonomiska effekter som skapas genom de insatser som projekt Move On gör för att stödja målgruppen. De ekonomiska effekterna som beskrivs i denna rapport bygger på de faktiska resultat och stegförflyttningar som projektet har skapat hos de 63 deltagare som har genomgått och avslutat sin insats från projektstart och fram till och med september 2022. Som en första del i den samhällsekonomiska effektutvärderingen har också en förstudie genomförts, se utvärderarnas Delrapport 1 daterad 2022-02-07. Syftet med förstudien var att skapa ett lärande kring vilka samband som skapar samhällsekonomiska effekter samt i vilken omfattning dessa förväntas skapas i projekt Move On.

Samhällsekonomisk utvärdering

Den samhällsekonomiska utvärderingen av projekt Move On utförs med underlag från den SCB-data, vilken alla ESF-finansierade projekt redovisar. Informationen har kompletterats och förtydligats i samråd med projektledningen. Speciellt har kompletterande information om deltagarnas vårdförbrukning samlats in av projektpersonalen.

SCB-data innehåller dels information om vilka myndigheter som har anvisat deltagare i projektet, dels uppgifter om deltagarna huvudsakliga status vid avslut. Med status vid avslut menas vilken sysselsättning deltagarna har och i vilken omfattning de har gjort stegförflyttningar mot arbete och studier. Den SCB-data vi har tillgång till i vår utvärdering avser de 63 deltagare som är avslutade i projektet från projektstart och fram till september 2022.

Det samhällsekonomiska resultatet visar på det ekonomiska värde som har skapats av projekt Move On med utgångspunkt från hur individernas situation har förändrats från Före till Efter deltagandet i projektet. Utvärderingen visar både på det totala resultat som har skapats för samhället, men vi visar också vilket värde som skapats för respektive av följande aktörer; kommun/stad, region/landsting, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och för individen/deltagaren.

Allmänt om samhällsekonomisk nytta

I ett första steg beräknar vi den samhällsekonomiska intäkten som Move On skapar. I ett nästa steg jämförs intäkten med den totala kostnaden för att genomföra projektet. På så sätt kan vi både beräkna lönsamhet och återbetalningstiden för de satsade resurserna. Den samhällsekonomiska utvärderingen kan tillsammans med den övriga analysen i utvärderingen ge ett bredare och bättre underlag för att bedöma resultat och möjliga, långsiktiga effekter av det arbete som Move On genomför.

Det är viktigt att uppmärksamma att samhällsnytta består av flera delar, dels samhällsekonomisk nytta och dels livskvalitet. De rent samhällsekonomiska effekterna består av det *produktionsvärde* som skapas om individer kommer i arbete. Därutöver skapas *finansiella effekter*, vilka består av transaktioner när betalningsförmåga omfördelas i samhället. Exempelvis består de finansiella effekterna av bidrag, skatter och lön.

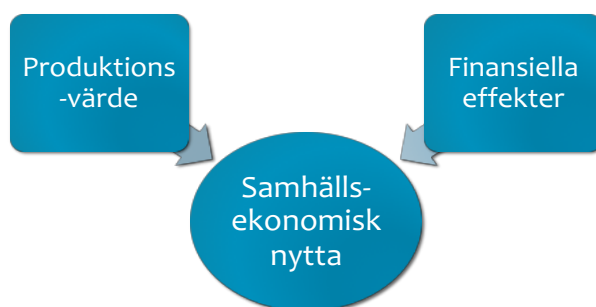
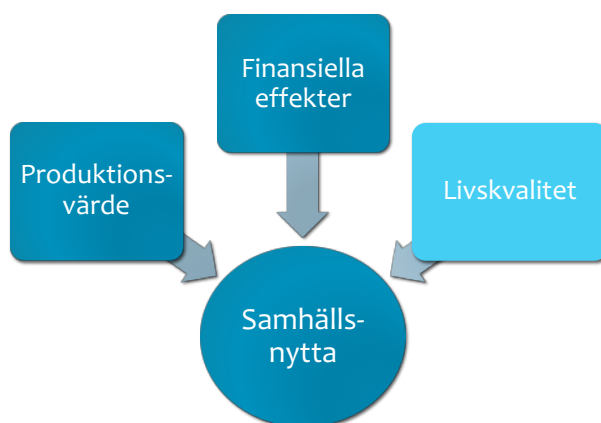

Bild 1. Modell Samhällsekonomisk nytta

Livskvalitet är en viktig dimension av samhällsnyttan, men bör hanteras som en icke-monetär effekt. Det betyder att det är bara produktionsvärde och finansiella effekter som tas med i utvärderingen av den samhällsekonomiska nyttan. Livskvalitetfaktorer, eller mjuka faktorer, kan snarare ses som förklaringsvariabler. Livskvalitetfaktorerna sätter det ekonomiska resultatet i ett sammanhang och förbättrar möjligheten till analys och slutsatser.

Bild 2. Modell Samhällsnytta

NyttoSam - modell för samhällsekonomiska utvärderingar

Den samhällsekonomiska utvärderingen och analysen har gjorts med hjälp av Payoffs modell NyttoSam, vilken redovisar de samhällsekonomiska resultaten och effekterna för samhället som helhet samt för kommun, region, Försäkringskassa, Arbetsförmedlingen, övriga stat och deltagarna. Tanken med att visa de samhällsekonomiska effekterna är att:

- Visa på de "osynliga" kostnaderna av utanförskap, i huvudsak kostnader för individernas icke-arbete.
- Beräkna intäkterna av förebyggande och rehabiliterande arbetslivsinriktade insatser.
- Beskriva hur den ekonomiska nyttan fördelar sig mellan parterna och vad som uppnås för samhället.

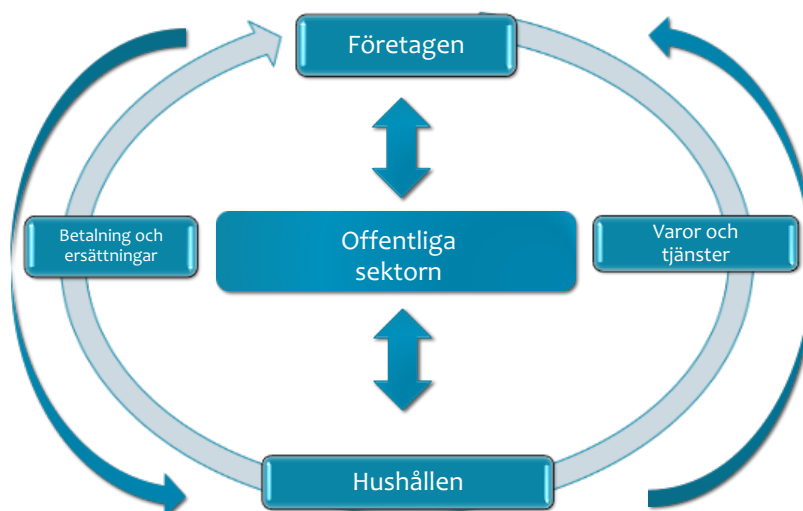
Sammantaget ger utvärderingen en helhetsbild som kan ligga till grund för hur fortsatta satsningar och investeringar i välfärden kan göras på ett långsiktigt och hållbart sätt och vilka mål som kan vara realistiska för dessa. Specifikt för detta projekt är den samhällsekonomiska utvärderingens resultat strategiskt viktig inför beslut om implementering av projektets arbetsmetoder, samverkan, lärande m.m.

NyttoSam är en mycket väl beprövad modell för att utvärdera sociala investeringar och insatser. Grundläggande data för beräkningarna bygger på den SCB-data som projektet rapporterar in för alla avslutade deltagare, kompletterat med information från projektets egen resultatuppföljning samt information från projektpersonal. För mer information om NyttoSam, se bilaga.

Samhällsekonomisk analys

Nedan beskriver vi ett antal viktiga delar i den samhällsekonomiska analysen, det så kallade samhällsekonomiska kretsloppet.

Bild 3. Samhällsekonomiska kretsloppet

Finansiella och reala resurser

Vid samhällsekonomiska beräkningar är det viktigt att skilja på finansiella resurser (betalningar och ersättningar) och reala resurser (varor och tjänster). Finansiella resurser motsvarar transaktioner där köpkraft omfördelas i samhället mellan olika aktörer, t.ex. genom bidrag, skatter och lön. Finansiella resurser är av stor betydelse för enskilda aktörer, men på samhällsnivå utgör dessa ett nollsummespel.

Reala resurser motsvaras av värdet på de varor och tjänster som skapas och förbrukas. Dessa påverkar både de enskilda aktörerna i samhället och den totala samhällsekonomi. Det är de reala effekterna som blir det bestående resultatet av projektet.

Tidsperspektiv; Utfall, resultat och effekter

När Payoff utvärderar olika typer av verksamheter och projekt har vi ständigt fokus på vilken förändring och ekonomisk nytta som insatsen har skapat. Det är då viktigt att skilja på olika tidsperspektiv; utfall, resultat och effekter.

Utfall definierar Payoff som den förändring som insatsen har skapat hos individen under själva insatstiden eller just när den avslutas. *Resultat* definieras som den förändring som har uppstått efter en kortare tid. Payoff väljer att titta på resultat upp till ett år efter avslutad insats. *Effekter* definierar vi som de kvarstående avtryck som insatsen har skapat på längre sikt. Payoff väljer att titta på dessa effekter upp till fem år. När det har gått mer än fem år är det vanskligt att uttala sig om effekter av en insats eftersom orsak-verkan-sambandet minskar ju längre tiden går. Deltagare i en insats påverkas hela tiden av nya intryck, skeenden i livet och framtida insatser.

I denna rapport fokuserar vi på de stegförflyttningar och resultat som skapats under själva insattstiden, dvs från att individen skrivs in i projektet till att individen avslutas och skrivs ut. Därutöver gör vi även en prognos, där vi beskriver troliga framtida ekonomiska effekter som uppstår om individerna fortsätter att utvecklas efter sin tid i Move On.

Samhället och dess aktörer

Vårt totala samhälle består av en mängd aktörer. I denna utvärdering redovisar vi resultaten för följande aktörer; Samhället totalt, kommun/stad, region/landsting, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, samt individer/deltagare i projektet.

Beskrivning av centrala begrepp

Samhällsekonomisk potential/utanförskapskostnad

Med *potential/utanförskapskostnad* avses de outnyttjade intäkter och de kostnader som finns för individer på grund av deras utanförskap. I takt med att deltagarna gör stegförflyttningar mot arbetsmarknaden ökar individerna andelen av sin försörjning som kommer från lön samt minskar sina behov av stöd från samhällets olika aktörer. Då frigörs delar av den ursprungliga, tillgängliga potentialen vilket innebär att samhällets kostnader för deras utanförskap minskar. Om alla deltagarna i ett projekt kommer i heltidsarbete utan subventioner och ingen av deltagarna har kvar något behov av stödresurser har all potential frigjorts. Det innebär att minskad potential ska tolkas som att insatsen har gått i positiv riktning.

Intäkter

De *intäkter* som beskrivs består av värdet av den ökade produktionen som deltagarna åstadkommer genom att projektet stödjer deltagarna till arbete. Samhällsekonomiska intäkter skapas även genom minskad resursförbrukning, exempelvis hos myndigheter och inom vården.

Intäkterna som redovisas i denna rapport är årligen återkommande så länge individen behåller sin anställning eller annan status vid avslut. Utvecklas deltagarna ytterligare i framtiden kommer intäktstakten att öka och försämras deltagarnas status kommer den framtida intäktstakten att minska, jämfört med vad som redovisas i denna rapport.

Insatskostnad

Med samhällsekonomisk insatskostnad avses de resurser som läggs på att driva och genomföra projekt Move On. All resursförbrukning ingår, även de resurser som eventuellt är "gratis" för projektägarna. När lönsamheten sedan beräknas, se nedan, är det viktigt att fördelningen av hur projektet är finansierat tydliggörs. Finansieringen av projekt Move On är enligt ansökan fördelat så att EU står för 47 procent. Övriga kostnader står parterna inom samordningsförbundet för.

Lönsamhet och återbetalningstid.

Lönsamhet beskriver värdet som finns kvar efter att kostnaderna för projektet har räknats bort, dvs. intäkter minus kostnader. Eftersom intäkterna är årligen återkommande medan projektkostnaden är att betrakta en engångspost kan lönsamheten på kort sikt vara låg eller negativ för en insats, medan på sikt kan insatsen skapa betydande värden i samhället. Ett alternativt sätt att beräkna lönsamheten är att ”skriva av” projektkostnaden under de antal år som insatsen bedöms ha effekt på deltagarnas beteende, dvs att betrakta insatsen som en social investering.

Återbetalningstid är den tid som det tar för samhället (eller någon av dess aktörer) att få tillbaka de resurser som har satsats i projektet, dvs. den tid det tar för att skapa intäkter som överstiger den totala projektkostnaden. Återbetalningstiden är densamma oavsett om insatskostnaden ”direkt-avskrivs” eller om den ”skrivs av” som en social investering. Återbetalningstid kan bara beräknas för de aktörer som varit med och finansierat en insats.

Information om individernas livssituation

Med hjälp av kunskap om deltagarna har deras livssituation Före och Efter insatsen identifierats. Underlaget består av totalt 63 deltagare, vilka har deltagit och avslutat sin insats i Move On fram till och med september 2022. Grundläggande data har hämtats från SCB, projektets interna uppföljning och kompletterande kunskap från personal inom projektet.

Före Move On lever deltagarna ett liv där försörjningen till största delen består av bidrag. Några få arbetar dock deltid. Den offentliga försörjningen i Före-läget består av sjukpenning. Utvärderingen använder sig enbart av skattepliktig försörjning vilken kan följas i BNP, Bruttonationalprodukten. Efter att individerna har deltagit i Move On har en stor andel av deltagarna klarat av att gå tillbaka till arbete alternativt har de gjort positiva stegförflyttningar mot självförsörjning genom arbete.

Värdet av social investering

Syftet med Move On är att på ett bättre sätt stödja individer som är i behov av extra stöd för att klara av att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden. Tanken är att Move On ska skapa en effektivare insats, det vill säga att individens livssituation och förmåga att försörja sig själv förbättras snabbare och/eller i större omfattning och/eller på ett mer hållbart sätt jämfört med stöd från ordinarie verksamhet. Om värdet/intäkten av de resurser som satsas överstiger kostnaden för att genomföra insatsen är den sociala investeringen lönsam.

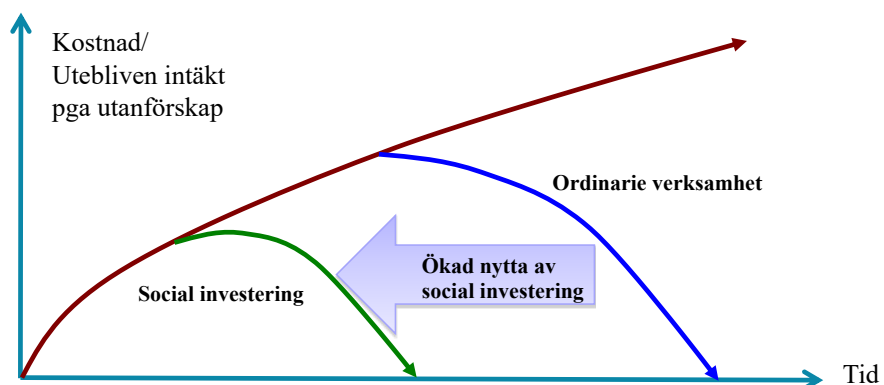

Bild 4. Social investering

Samhällsekonomiskt resultat

I denna utvärdering ingår de 63 deltagare i projekt Move On, vilka enligt SCB-statistiken har avslutats i projektet till och med september 2022. Ej avslutade deltagare i projektet är fortfarande kvar i insatsen och ingår ej i denna del av utvärderingen.

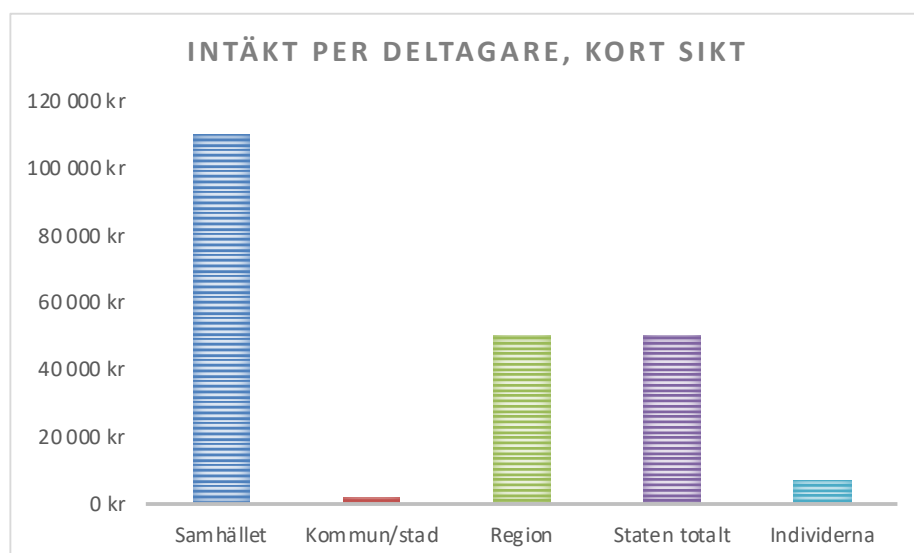
Samhällsekonomiska intäkter

Genom det stöd som deltagarna i projekt Move On har fått har de gjort stegförflyttningar mot arbetsmarknaden, även om detta är en process som ibland tar tid. Stegförflyttningen för de 63 avslutade deltagarna består, enligt SCB, av att 12 deltagare har gått till arbete, 1 deltagare har gått till studier, 3 deltagare söker arbete och 47 deltagare är registrerade i kategorin Annat. Individerna i kategorin Annat befinner sig bland annat i fortsatt arbetslivsinriktad rehabilitering och omställningsinsatser. Det kan exempelvis vara inom det förstärkta samarbetet mellan Arbetsförmedling och Försäkringskassa, arbetsträning, praktik och/eller medicinsk rehabilitering.

Nedan redovisar vi de samhällsekonomiska intäkter som projekt Move On, utifrån tillgänglig SCB-data, har skapat fram tom september 2022.

Samhällsekonomiskt resultat vid avslut

I diagram 1 nedan beskrivs de genomsnittliga intäkter per deltagare som skapas genom att projekt Move On stöttar sina deltagare i deras utveckling mot egenförsörjning genom arbete.

Diagram 1. Intäkter per deltagare och år vid projektavslut för samhället, dess aktörer samt deltagarna.

Av de 12 deltagare som har gått till arbete har samtliga deltagare gått till arbete utan subvention. Merparten av deltagarna har även återgått till heltidsarbete. Den genom-

snittliga positiva intäkten på *samhällsnivå*, motsvarande 110 000 kr per år och deltagare, skapas av ett ökat produktionsvärde när deltagarna arbetar samt genom minskad resursförbrukning inom vården i hela populationen när deltagarna mår bättre.

Kommunen som myndighet påverkas i princip inte av de stegförflyttningar som individerna gör, då deltagarna inte är beroende av några kommunala stödinsatser. Dock får kommunen en viss positiv effekt genom ökade skatteintäkter när deltagare återgår i arbete. Kommunen som arbetsgivare får dock tydliga positiva effekter genom att sjukskrivna personal kommer åter i arbete eller hittar en hållbar framtida lösning.

Vi vill dock belysa att det i flera fall finns familjer som har stöd från kommunen, men detta stöd är kopplat till familjens och barnens situation. Det ingår inte i detta uppdrag att titta på dessa effekter och det finns inte heller något underlag för att göra denna typ av beräkningar. Men sannolikt skulle kommunens intäkter öka om dessa poster togs med i beräkningarna, eftersom Move On dels bidrar till en förbättrad situation för individen/deltagaren. Dels skapar den förbättrade situationen för deltagaren även en förbättrad situation för hela familjen, vilket bekräftas både via personal och genom intervjuer med deltagare.

Regionen får ökade intäkter motsvarande 50 000 kr per deltagare och år främst genom att deltagarna mår bättre och därigenom kan minska sin konsumtion av vård. Regionen får även en liten ökning av skatteintäkter genom att vissa av deltagarna börjar arbeta.

Försäkringskassan får minskade kostnader, motsvarande 37 000 kr per år och deltagare. Orsaken är främst att deltagare i Move On kan bryta sin sjukskrivning och minskar därigenom sitt behov av stöd och ersättning från Försäkringskassan.

Påverkan på Arbetsförmedlingen är liten. Orsaken är att det är få deltagare som kommer i kontakt med Arbetsförmedlingen och får stöd av deras insatser och ersättningar. Detta får anses helt naturligt utifrån att målgruppen för Move On nästan uteslutande får stöd från Försäkringskassan och vården.

Deltagarnas disponibla inkomst ökar genom att flera kommer tillbaka i arbete.

Insatskostnad

Projektets insatskostnad är 65 000 kr per deltagare, exkl. indirekta skatter. Inklusive indirekta skatter motsvarar detta en samhällsekonomisk kostnad per deltagare motsvarande cirka 80 000 kr. Detta baserar vi på projektets totala budget och målet att om att projektet ska klara av att stödja totalt 120 deltagare under projektiden.

Som finansörer står EU med 47 procent av den totala insatskostnaden i projekt Move On. Den kvarvarande delen av insatskostnaden står Samordningsförbundet Finsam Göteborg och parterna för.

Lönsamhet och återbetalningstid

Lönsamheten beskriver i vilken omfattning intäkterna överstiger kostnaderna för insatsen. Lönsamheten redovisas ur ett kortsiktigt perspektiv, dvs utifrån vilka intäkter

som har skapats i direkt anslutning till projektavslut. Dessutom redovisas, där det är relevant, återbetalningstiden, vilken anger efter hur lång tid insatskostnaden är ”återbetald” i form av ökade intäkter och/eller minskade kostnader.

Lönsamhet vid projektavslut

Målgruppen för projekt Move On står långt ifrån arbete och behöver extra stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är därför naturligt att en insats för att stödja denna målgrupp mot arbete och studier är relativt omfattande. Det är också naturligt att deltagarna behöver tid för att utvecklas.

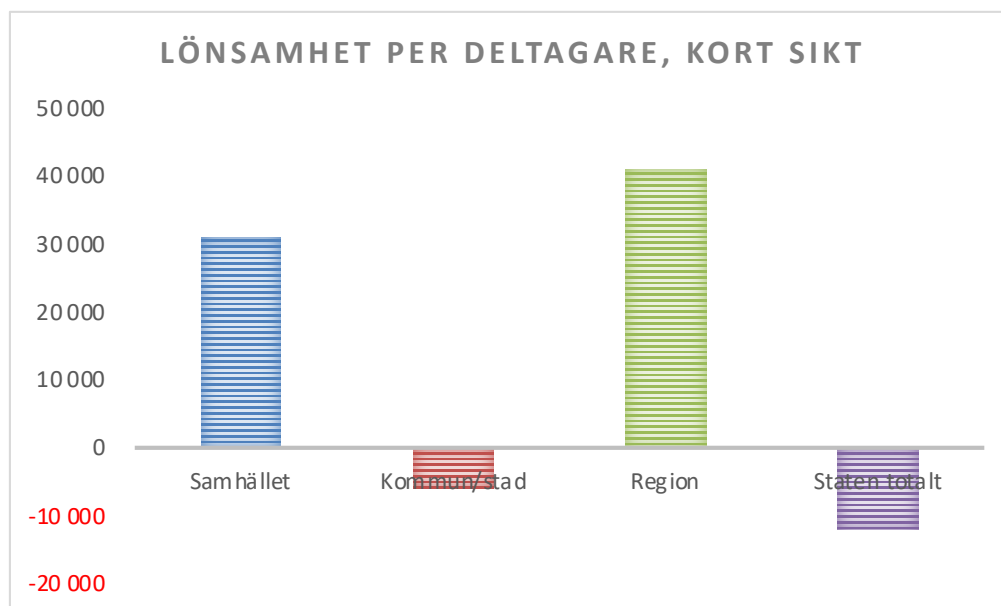

Diagram 2. Lönsamhet på kort sikt för samhället och dess olika aktörer.

Lönsamhetsberäkning är gjord utifrån den status som de 63 avslutade deltagarna har vid avslut i projektet. De flesta deltagare har med hjälp av stödet från Move On klarat av att göra stegförflyttningar mot egenförsörjning genom arbete. Antingen direkt till arbete, eller via fortsatta arbetsrehabiliterande insatser. Det är personerna som tagit steget hela vägen till arbete som genererar de samhällsekonomiska effekterna. De övriga individerna har stärkt sin ställning i samhället, men de ekonomiska effekterna kommer på längre sikt när de klarar av att ta steget in på arbetsmarknaden. Dessa personer utgör därför en framtida potential att förbättra de samhällsekonomiska resultaten för projekt Move On ytterligare.

Med den bakgrunden kan vi konstatera att intäkterna vid avslut i projektet är relativt höga. Insatsen i projekt Move On är väl anpassad för målgruppen och blir en effektiv insats, vilken skapar stora samhällsekonomiska intäkter. På samhällsnivå skapas en positiv lönsamhet redan under det första året efter projektavslut. De aktörer som får de största intäkterna är regionen och Försäkringskassan, vilket är helt naturligt utifrån målgruppens problematik och behov.

Observera att denna lönsamhetsberäkning visar de ekonomiska effekter som skapas utifrån den stegförflyttning som deltagarna har uppnått i direkt anslutning till avslut. Med tanke på att de flera deltagare har en bit kvar i sin utveckling innan de kan steget

in på arbetsmarknaden igen är det sannolikt att lönsamheten på sikt kommer att förbättras ytterligare.

Återbetalningstid vid projektavslut

Återbetalningstiden för samhället är under ett år. Även regionen och staten, där Försäkringskassan är den viktigaste aktören, har en återbetalningstid under ett år. Bedömningen är därför att Move On är en väl fungerande och effektiv insats för den aktuella målgruppen. Kommunen/staden har en betydligt längre återbetalningstid. Detta är helt naturligt, eftersom målgruppen inte har något omfattande stöd från kommunen samtidigt som Göteborgs stad är med och finansierar insatsen via samordningsförbundet. Målgruppen har helt enkelt en väldigt liten kontakt med kommunen som myndighet. Däremot finns det relativt många i målgruppen som har kommunen som arbetsgivare. I sin roll som arbetsgivare får därför kommunen betydande fördelar av det arbete som Move On utför genom att anställda inom kommunen bryter sjukskrivning och kommer tillbaka i arbete alternativt hittar andra lösningar framåt i livet.

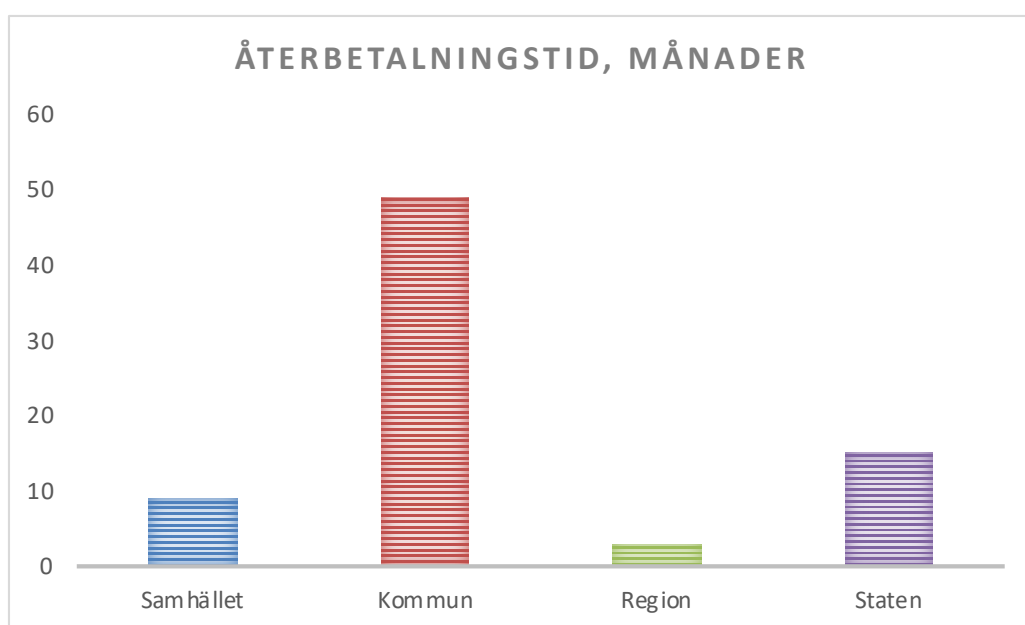

Diagram 3. Återbetalningstid på kort sikt för samhället och dess olika aktörer.

Jämförelse med förstudien

I februari 2022 lämnade utvärderarna en förstudierapport, vilken visade på de troliga samhällsekonomiska effekter som projekt Move On skulle kunna skapa. Underlaget för förstudien byggde på information från en workshop med personalen och grundläggande statistik och information om målgruppen. Nedan redovisar vi en jämförelse mellan resultaten från bedömningarna i förstudien och resultaten från det faktiska utfallet i projekt Move On till och med september 2022.

Samhället

I förstudien var den samhällsekonomiska intäkten per deltagare i projekt Move On prognosticerad till 140 000 kr per år och deltagare. Den faktiska intäkten för de 63 avslutade deltagarna i Move On är i genomsnitt 110 000 kr per deltagare och år. Orsaken till skillnaden mellan resultatet i förstudien och det faktiska utfallet är att andelen deltagare som klarar av att ta steget direkt till arbete är lägre i det faktiska utfallet.

Varför klarar då inte deltagarna att ta steget ut i arbete i lika stor omfattning som bedömningen i förstudien? Detta är naturligtvis inte möjligt att fullt ut svara på. En trolig orsak är dock pandemin. Pandemin har med stor sannolikhet påverkat deltagarnas möjligheter att både komma ut i arbetsträning och att i förläningen även komma tillbaka i arbete. Hur stor denna påverkan varit går inte helt att svara på. Men utifrån de resultat som utvärderarna har sett i andra, liknande projekt runt om i landet så är påverkan troligtvis betydande. En annan trolig orsak skulle kunna vara att den faktiska målgruppens problematik är mer omfattande och mer komplex än vad som var uppfattningen i inledningen av projektiden.

Slutsatsen är att deltagarna i Move On gör positiva stegförflyttningar mot arbete under projektiden. Men på grund av pandemins påverkan och att problematiken hos målgruppen är mer komplex så tar det längre tid än vad som bedömdes i förstudien. Däremot är det sannolikt att flera av deltagarna kommer att fortsätta att utvecklas positivt även efter att det är avslutade i projektet. Skulle den utvecklingen ske så kommer de ekonomiska effekterna av Move On förbättras ytterligare inom de närmaste åren.

Regionen

Intäkten för regionen var i förstudien prognostiserad till cirka 50 000 kr per år och deltagare. Det faktiska utfallet ligger helt i nivå med förstudien. Det betyder att den förbättring/minskning av vårdförbrukning som bedömdes i förstudien har uppnåtts.

Kommunen

Intäkten för kommunen var i förstudien prognosticerad till 5 000 kr per år och deltagare. Den faktiska genomsnittliga kommunala intäkten är 2 000 kr per deltagare och år. Anledningen till de små ekonomiska effekterna är att målgruppen helt enkelt har väldigt lite kontakt och stöd från kommunen. Detta är alltså ett helt naturligt resultat.

Arbetsförmedlingen

Intäkten för Arbetsförmedlingen var i förstudien 0 kr (noll) per år och deltagare. Det faktiska utfallet blev -6 000 kr, vilket får anses ligga ungefär i nivå med förstudien. Anledningen till de små ekonomiska effekterna är att deltagarna har en begränsad kontakt med Arbetsförmedlingen. Dock är det några deltagare som tagit steget från försörjning hos Försäkringskassan till försörjning och stöd från Arbetsförmedlingen.

Försäkringskassan

Intäkten för Försäkringskassan var i förstudien drygt 25 000 kr per år och deltagare. Det faktiska utfallet blev drygt 35 000 kr per deltagare och år. Att de ekonomiska ef-

fekterna för Försäkringskassan är relativt stora beror på att målgruppen har omfattande stöd och kontakter med myndigheten. Insatsen har på ett bra sätt gett stöd till deltagarna att minska sitt beroende av Försäkringskassan genom att de delvis har återgått i arbete och i någon mån gått vidare till stöd från Arbetsförmedlingen.

Deltagarna

Den disponibla inkomsten för deltagarna ökade i förstudien med knappt 20 000 kr per år och deltagare. Den faktiska disponibla inkomsten ökade i genomsnitt enbart med drygt 5 000 kr per deltagare och år. Den primära orsaken är att inte lika många deltagare har nått hela vägen fram till arbete, jämfört med bedömningen i förstudien. Om deltagarna på sikt fortsätter sin positiva utveckling kommer deltagarnas disponibla inkomst att öka på sikt.

Prognos

Syftet med projekt Move On är att deltagarna ska bryta en långvarig sjukskrivning och klara av att återgå i arbete. De absolut flesta av deltagarna har klarat av att göra positiva stegförflyttningar, även om inte alla har nått hela vägen fram till egenförsörjning genom arbete. Därmed finns det fortfarande en relativt stor potential för fortsatta, framtida ekonomiska förbättringar.

Vi har därför gjort en prognos för att visa på de ekonomiska effekter som kan uppstå i framtiden. Prognosen beskriver effekterna av att hälften av de deltagare som ännu inte nått tillbaka till arbete, i framtiden klarar av att försörja sig genom arbete.

Skulle detta ske kommer intäkterna att öka från 110 000 kr per deltagare och år till knappt 290 000 kr per deltagare och år. Återbetalningstiden minskar då för samhället från nio månader till 4 månader. Det finns därmed starka ekonomiska incitament att fortsätta att stödja de individer som är i behov av fortsatta stöd i sina ansträngningar att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Om beslut fattas att driva projekt Move On vidare inom ordinarie verksamhet kommer sannolikt även framtida kostnader för projektledning, administration och lokaler att kunna minskas. I så fall kommer lönsamhet och återbetalningstid ytterligare förbättras, utöver vad som beskrivs i prognosen ovan.

Avslutande analys

Utvärderarna har en omfattande erfarenhet av att utvärdera sociala investeringar, med eller utan delfinansiering från Europeiska Socialfonden. Vi kan konstatera att det finns grupper i samhället som av olika anledningar har svårt att på egen hand klara av att ta sig in på arbetsmarknaden eller återgå till arbete. I förlängningen har de därför svårt att klara av att försörja sig själva genom lön från arbete. Dessa grupper har ett behov av att få stöd från kompetenta organisationer och med effektiva insatser, för att överbrygga de utmaningar och behov som de har. Vår erfarenhet är, förutsatt att insatserna är effektiva, att dessa stödåtgärder ger betydande samhällsekonomiska intäkter.

Att stödja grupper att etablera sig på arbetsmarknaden är nästan alltid en bättre affär jämfört med att låta bli. Den ekonomiska hävstången är nästan alltid så pass stor att de skapade intäkterna blir större eller mycket större än de resurser som krävs för att skapa dessa intäkter. Däremot kan det ta olika lång tid för olika målgrupper att uppnå en ökad självförsörjning. Detta är samtidigt ett helt naturligt resultat. Ju längre ifrån arbetsmarknaden en individ står, desto mer omfattande stöd behövs och ju längre tid tar det oftast innan den ekonomiska lönsamheten uppstår. Men ju längre ifrån arbetsmarknaden en individ står, desto större är också den ekonomiska potentialen för att skapa samhällsekonomiska intäkter.

Utvärderarna vill därmed poängtera att satsa resurser på grupper i utanförskap ofta är en mycket lönsam investering, även om det kan ta lite tid innan lönsamheten uppstår. Att inte ge relevant stöd till dessa individer är ofta en betydligt sämre, ekonomisk affär för samhället och självklart även för de utsatta individerna.

Jonas Huldt och Claes Malmquist

Payoff AB

Bilaga 1: NyttoSam

Modell för samhällsekonomiska utvärderingar

NyttoSam är Payoffs modell för samhällsekonomiska utvärderingar. Den bygger på grundläggande nationalekonomisk teori, Sveriges skattesystem, socialförsäkringssystemet, lagar och regler för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och standardkostnader för ett stort antal insatser inom myndigheter och organisationer. Genom att beräkna värdet av den produktion som en arbetande individ bidrar med samt kostnaden för resursförbrukningen, exempelvis sjukvård, kommunala insatser, Arbetsförmedling, polisinsatser, rättsväsende med mera, kan *NyttoSam* beräkna samhällsekonomisk potential, intäkt, lönsamhet och återbetalningstid. Beräkningarna kan göras i form av totalstudier, urvalsstudier och typfallsstudier. Det kan ske både som förkalkyler, delkalkyler, kalkyler efter avslutad insats och framtidsprognoser. Samtliga beräknade resultat kan redovisas på total samhällsnivå och nedbrutet för stad/kommun, region/landsting, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, övrig statlig verksamhet och för individ/målgrupp. *NyttoSam* är i grunden en modell för cost/benefit-analys där värdet av individens/deltagarens stegförflyttningar mot arbete och ett bättre mående beräknas och beskrivs i monetära termer.

Avgränsningar

För att inte överdriva effekter i våra samhällsekonomiska beräkningar gör Payoff alltid avgränsningen att enbart räkna på effekterna för den aktuella individen/deltagaren. Samtidigt är det viktigt att lyfta fram att individens livssituation i läget före projektet även påverkar människor i dess omgivning, t.ex. familj. Om individens situation förbättras genom projektet, så att individen får ordning på sitt liv och mår bättre är det sannolikt att även familjen mår bättre. Dessa sekundära effekter (minskad oro, ökade möjligheter för familj att själva arbeta m.m.) är viktiga att lyfta fram, men för att skapa tydliga orsak-verkan-samband väljer Payoff att inte ta med dessa sekundära effekter i de ekonomiska beräkningarna. Det betyder att, utöver vad som beskrivs i denna utvärdering, uppstår sannolikt ytterligare samhällsekonomiska effekter.